

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถ
ในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้รายงาน นายชยุต พลະศิลา
ตำแหน่งครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
ปีที่พิมพ์ 2557

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) ศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยกำหนดรูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest Posttest Design) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนบัวใหญ่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 39 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีวัตถุประสงค์แผนการจัดการเรียนรู้

โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 จำนวน 12 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด
 อย่างมีวิจารณ์ญาณ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียน
 การสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ รายวิชา
 สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
 ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (Dependent) และการวิเคราะห์
 เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และ
 การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีชื่อว่าเรียกว่า “SLTECE Model” ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์
 กระบวนการเรียนการสอน สาระหลัก สิ่งส่งเสริมการเรียนรู้ ระบบสังคม หลักการตอบสนอง
 และสิ่งสนับสนุน มีกระบวนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 เร้าความสนใจ
 (stimulation : S) ขั้นที่ 2 เรียนรู้สถานการณ์ (situational learning : L) ขั้นที่ 3 ฝึกคิดอย่างมี
 วิจารณ์ญาณ (critical thinking training : T) ขั้นที่ 4 อธิบายขยายความคิด (explanation : E)
 ขั้นที่ 5 สรุปองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ (conclusion and application : C) ขั้นที่ 6 ประเมินและ
 สะท้อนกลับ (evaluation and feedback : E) ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของรูปแบบการสอน
 เท่ากับ 83.38/83.01 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 ปรากฏว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อ
 ส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5
 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักเรียน
 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิด
 อย่างมีวิจารณ์ญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยรูปแบบการเรียน
 การสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ รายวิชา
 สังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างองค์ความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รายวิชาสังคมศึกษา 5 รหัสวิชา ส23101 สาระภูมิศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรใช้เป็นรูปแบบการเรียนการสอน ในการพัฒนาการเรียนการสอนสาระภูมิศาสตร์ต่อไป